Pædagogisk tilsyn på Slagelse Sprogcenter

Tilsynsrapport 2016

Pædagogisk tilsyn på Slagelse Sprogcenter

© 2016 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

Indhold

1 Indledning 4
1.1 Formålet med det pædagogiske tilsyn 4
1.2 Organiseringen af det pædagogiske tilsyn 4
1.3 Resultatet af det pædagogiske tilsyn 6

2 Sprogcentrets profil 7
2.1 Kursistprofil 7
2.2 Værdigrundlag og mål 8
2.3 Beliggenhed, fysiske rammer og faciliteter 9
2.4 Fleksible undervisningstilbud 9
2.5 Omfang af tilbud 10
2.6 Særlige opgaver og samarbejder, aftalt med den driftsansvarlige kommune 10

3 Eksterne samarbejdspartnere 12
3.1 Samarbejde med virksomheder 12
3.1.1 Samarbejde med virksomheder – et indsatsområde på Slagelse Sprogcenter 12
3.2 Samarbejde med uddannelsesinstitutioner 13
3.3 Samarbejde med øvrige interessenter 13

4 Undervisningens indhold og tilrettelæggelse 14
4.1 Undervisningstilbud tilpasset den enkelte kursists forudsætninger og behov 14
4.1.1 Praksis for niveauplacering 14
4.1.2 Særligt tilrettelagte undervisningstilbud 14
4.1.3 Fokus på bredden i undervisningstilbuddet 15
4.2 Det voksenpædagogiske læringsmiljø 15
4.3 Tilrettelæggelse af arbejdsmarkedsrettet dansk 16
4.3.1 Arbejdsmarkedsrettet og uddannelsesrettet sprogbrug i undervisningen 16
4.4 Løbende evaluering og udvikling af undervisningen 17
4.4.1 Sprogcentrets fokus på fravær 17
4.4.2 Prøveresultater 18

5 Udvikling af underviserkompetencer 19
5.1 Kompetenceudvikling og efteruddannelse 19
5.2 Undervisernes uddannelse 20

6 Referencer 21

Appendiks
Appendiks A: Vurdering af sprogcentrets praksis fra Slagelse kommune 22
Appendiks B: Observation af undervisning på Slagelse Sprogcenter 27

1 Indledning

Slagelse Sprogcenter skal inden 1. december 2016 have gennemført et pædagogisk tilsyn, jf. § 18 i bekendtgørelse nr. 981 af 28.juni.

Slagelse Sprogcenter har bedt Danmarks Evalueringsinstitut (herefter EVA) om at udføre tilsynsbesøget og udarbejde en kortfattet tilsynsrapport på baggrund af det pædagogiske tilsyn med fokus på de formelle og obligatoriske krav til tilsynet. Denne rapport sammenfatter indtryk fra selvevaluering, tilsynsbesøg og vurdering af praksis fra tilsynsførende kommune (se appendiks A).

1.1 Formålet med det pædagogiske tilsyn

Det er den driftsansvarlige kommune, der bærer tilsynsforpligtigelsen med udbydere af de ordinære danskuddannelser og arbejdsmarkedsrettet danskundervisning, jf. bekendtgørelse nr. 981 (Undervisningsministeriet 2016). Tilsynsforpligtelsen omfatter et administrativt, økonomisk og pædagogisk tilsyn og udmunder hvert 2. år i en kortfattet rapport til Styrelsen for International Rekruttering og Integration.

Formålet med det samlede tilsyn er at sikre, at de ordinære danskuddannelser samt arbejdsmarkedsrettet danskundervisning gennemføres efter reglerne i danskuddannelsesloven. Denne rapport omhandler alene de elementer, der er indbefattet i det pædagogiske tilsyn, som det er beskrevet i vejledningen til danskuddannelserne (Undervisningsministeriet 2014).

1.2 Organiseringen af det pædagogiske tilsyn

Det pædagogiske tilsyn på Slagelse Sprogcenter har taget afsæt i en tilsynsmodel udviklet i et samarbejde mellem EVA og de kommunale sprogcentre. Tilsynsmodellen honorerer de formelle krav til elementer (temaer), der fremgår af den gældende vejledning om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.[1], og giver plads til at sprogcentrene kan arbejde i dybden med et tema, der har særlig relevans for udvikling af den pædagogiske praksis.

I denne tilsynsrapport er de formelle temaer i det pædagogiske tilsyn samlet under fire hovedtemaer:

1 Sprogcenterets profil
2 Eksterne samarbejdspartnere
3 Undervisningens indhold og tilrettelæggelse
4 Udvikling af underviserkompetencer.

EVA har udført det pædagogiske tilsyn på Slagelse Sprogcenter i oktober-november 2016. Det pædagogiske tilsyn har bestået af følgende tre elementer:

- En selvevaluering
- Et tilsynsbesøg med afholdelse af interviews
- En skabelon til vurdering af sprogcentrets praksis til den driftsansvarlige kommune

Ud over de tre elementer i tilsynet har der været gennemført observation af undervisningen i november 2016 af faglig ansvarlig Jane Normann Jørgensen, Center for Dansk og Integration, Køge. Der er observeret undervisning på alle tre Danskuddannelser. I alt er der foretaget 8 besøg af en varighed på 45 minutter fordelt på både dag- og aftenundervisning.

[1] *Jf. afsnit 8 i Vejledning om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., nr. 9128 af 20. marts 2014*

Der er udarbejdet en kort, samlet rapport for undervisningsobservationen på Slagelse Sprogcenter, som er vedlagt tilsynsrapporten som appendiks B.

Desuden har der i tilsynsperioden været følgende aktiviteter, der ligger til grund for samarbejde og tilsyn på Slagelse Sprogcenter:

- Skriftlige procedurer, aftaler, vejledninger etc. på skolens intranet
- Kursistadministrationssystemet Ludus benyttes til registrering af timetal, modultesttilmeldinger og –resultater samt prøveresultater
- Ludus benyttes til kommunikation mellem lærer / administration og kursist
- Aktivitetsindberetninger til Ankestyrelsen (kvartalsvis)
- Undervisningsmiljøvurdering hvert tredje år med offentliggørelse på skolens hjemmeside og opfølgning
- Internt pædagogisk tilsyn: Pædagogisk leder gennemfører årligt besøg hos alle undervisere med efterfølgende didaktisk samtale om pædagogiske fokuspunkter

De tre elementer, som er denne rapports datakilder beskrives kort nedenfor.

Selvevaluering
Slagelse Sprogcenter har i oktober 2016 gennemført en selvevaluering i forbindelse med det pædagogiske tilsyn. Selvevalueringen har haft to formål – dels at kvalificere grundlaget for EVA's tilsynsbesøg, dels at igangsætte en intern udviklingsproces. Selvevalueringen har bestået af to dele; en kort og faktuel beskrivelse af de rammer, værdier og praksisser, der former Slagelse Sprogcenter, og som er inden for de temaer, der er relevante og lovpligtige for det pædagogiske tilsyn.

Derudover har selvevalueringen bestået af en mere udfoldet beskrivelse og vurdering af den aktuelle pædagogiske praksis på Slagelse Sprogcenter inden for det selvvalgte tema 'Eksterne samarbejdspartnere'. Dette tema sætter fokus på sprogcentrets samarbejde med hhv. virksomheder, jobcentret, uddannelsesinstitutioner og øvrige interessenter med hensyn til kendetegn ved de forskellige samarbejder samt vurderinger af styrker og svagheder ved praksis.

Tilsynsbesøg med afholdelse af interview
EVA gennemførte d. 4. november 2016 et tilsynsbesøg på Slagelse Sprogcenter. Besøget tog afsæt i sprogcentrets selvevaluering og havde til hensigt at udfolde og nuancere centrale elementer i beskrivelserne og vurderingerne af den aktuelle pædagogiske praksis inden for tilsynets relevante og lovpligtige temaer, herunder sprogcentrets samarbejde med eksterne partnere.

Under besøget gennemførte EVA følgende interview:

- Fokusgruppeinterview af to timers varighed med fire lærere
- Fokusgruppeinterview af to timers varighed med ledelsen.

Slagelse Sprogcenter var ansvarlig for at planlægge besøget, udvælge relevante lærere og give de relevante lærere mulighed for at deltage i fokusgruppeinterview.

Tilsynsbesøget blev gennemført to konsulenter og en praktikant fra EVA:

- Evalueringskonsulent Stine Ny Jensen (projektleder)
- Evalueringskonsulent Malte Nyfos Mathiasen
- Praktikant Stine Harrekilde

Tilsynsrapporten er udarbejdet af de tre konsulenter, der gennemførte tilsynsbesøget.

En skabelon til vurdering af sprogcentrets praksis til den driftsansvarlige kommune
I et informationsbrev fra Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) fra 26. september 2016 fremgik det, at dette års tilsyn særligt skal belyse den driftsansvarlige kommunes vurdering af en række punkter inden for temaerne:

1 Udviklingen på området siden december 2014
2 Løbende evaluering af undervisningen og dens resultater
3 Kommunens daglige tilsyn med udbyderne af danskuddannelse.

I den forbindelse bad EVA i oktober 2016 den driftsansvarlige kommune for Slagelse Sprogcenter om at udfylde en skabelon til vurdering af sprogcentrets praksis inden for disse tre temaer. Kommunen har med fordel kunnet tage afsæt i sprogcentrets selvevaluering.

Den driftsansvarlige kommunes besvarelse er vedlagt tilsynsrapporten som appendiks A.

1.3 Resultatet af det pædagogiske tilsyn

EVA vurderer på baggrund af dette pædagogiske tilsyns samlede datamateriale, at Slagelse Sprogcenter leverer et relevant og kvalificeret undervisningstilbud under egnede forhold, der i høj grad har fokus på den enkelte kursists individuelle forudsætninger og behov. Sprogcentret arbejder løbende med at udvikle lærernes kompetencer, undervisningens kvalitet og det voksenpædagogiske læringsmiljø med afsæt i deres selvdefinerede kerneopgave: "Slagelse Sprogcenters kerneopgave er gennem et samfundsrettet læringsmiljø at medvirke til, at kursisten lærer dansk og gør sit værd gældende i samfundet".

2 Sprogcentrets profil

2.1 Kursistprofil

Af selvevalueringen fremgår det, at Slagelse Sprogcenter havde 627 kursister indskrevet på arbejdsmarkedsrettet dansk (AD) og danskuddannelserne (DU) pr. 30. september 2016. Hertil kommer 92 kursister, der er tilknyttet sprogcenteret via indtægtsdækkende virksomhed (IDV). De følgende tabeller giver et overblik over, hvordan kursisterne fordeler sig på danskuddannelsestilbud, nationalitet, forsørgelsesgrundlag og alder. Data fra sprogcenterets seneste tilsynsrapport i 2014 er inkluderet til sammenligning, i det omfang det har været muligt.

I tabel 1 nedenfor ses kursisternes fordeling på DU og AD for 2014 og 2016.

Tabel 1
Kursisternes fordeling på danskuddannelsestilbud

Danskuddannelsestilbud	Andel af kursister (2014)	Andel af kursister (2016)
DU1	30 %	36 %
DU2	50 %	43 %
DU3	12 %	14 %
AD	8 %	7 %
Total	100 %	100 %

Kilde: Selvevaluering udfyldt af Slagelse Sprogcenter.

Af tabellen fremgår det, at der både i 2014 og 2016 gik flest kursister på DU2 og næst flest på DU1. DU3 havde færrest kursister af danskuddannelserne, mens AD var sprogcentrets mindste tilbud. Der er sket en lille forskydning i, hvordan kursisterne fordeler sig på de fire danskuddannelsestilbud fra 2014 til 2016. Hvor forskellen mellem hhv. DU1 og DU2 i 2014 var 20 procentpoint, er forskellen i 2016 formindsket til syv procentpoint. Her ses det, at DU1 er steget fra at udgøre 30 % af sprogcenterets kursister i 2014 til at udgøre 36 % af sprogcenterets kursister i 2016. I interviewet med ledelsen fremhæver de, at det øgede optag på DU1 hænger sammen med, at der har været en stor tilgang af flygtninge med ringe eller ingen skolebaggrund.

Tabel 2 nedenfor viser fordelingen mellem kursisternes nationaliteter.

Tabel 2
Kursisternes nationaliteter

Nationalitet	Andel af kursister (2016)
Syrien	35 %
Eritrea	8 %
Rumænien	5 %
Statsløse	5 %
Polen	4 %
Andet	43 %
Total	100 %

Kilde: Selvevaluering udfyldt af Slagelse Sprogcenter.

Bemærkning: Restgruppen på 43 % udgøres af cirka 58 forskellige nationaliteter.

Af tabellen fremgår det, at 35 % af kursisterne kommer fra Syrien. Syriske kursister udgør dermed den største gruppe af kursister fra samme land. Ledelsen beskriver i interviewet udviklingen i kursistgruppen som, at en stor andel af syriske kursister er startet som konsekvens af de store flygtningestrømme.

Tabel 3 neden for viser kursisternes forsørgelsesgrundlag.

Tabel 3
Kursisternes forsørgelsesgrundlag

Forsørgelsesgrundlag	Procent
Selvforsørgede	56 %
Offentlig forsørgelse	44 %
Total	100 %

Kilde: Selvevaluering udfyldt af Slagelse Sprogcenter

Af tabellen fremgår det, at lidt over halvdelen er selvforsørgede (56 %).

Tabel 4 viser aldersfordelingen på kursister.

Tabel 4
Kursisternes alder

Alder	Procent
17-29 år	39 %
30-44 år	47 %
45-63 år	14 %
Total	100 %

Kilde: Selvevaluering udfyldt af Slagelse Sprogcenter

Af tabellen fremgår det, at de fleste kursister er i aldersgruppen 30-44 år. 47 % af kursisterne er i denne alderskategori, men kursisterne i aldersgruppen 17-29år udgør også en stor del, nemlig 39 %.14 % af kursisterne er 45-63 år.

2.2 Værdigrundlag og mål

I selvevalueringen beskriver Slagelse Sprogcenter, at de som kommunal virksomhed deler værdigrundlag med Slagelse Kommune. Kommunens værdier er at være modig, tydelig, kompetent og arbejde med glæde. Derudover tilføjer de, at på sprogcentret bæres indsatsen for arbejde, samarbejde og ledelse frem af følgende fem fælles værdier:

- Professionel: Vi udviser stor faglig ansvarlighed og kompetence i undervisning og samarbejde.
- Rummelig: Vi møder alle i en atmosfære af gensidig åbenhed, tillid og respekt
- Entusiastisk: Vi ønsker gennem engagement, handlekraft og kreativitet at skabe motivation og arbejdsglæde
- Ambitiøs: Vi stræber efter at nå det bedst mulige inden for de givne rammer fagligt, socialt og miljømæssigt
- Udviklingsorienteret: Vi forholder os nytænkende ved en fordomsfri, kritisk og progressiv løsning af alle opgaver.

Desuden har de på sprogcentret en fælles defineret kerneopgave, de skriver: "Slagelse Sprogcenters kerneopgave er gennem et samfundsrettet læringsmiljø at medvirke til, at kursisten lærer dansk og gør sit værd gældende i samfundet."

Af interview med ledelse fremgår det, at sprogcentret gennem trekvart år gennemgik en proces nedefra med hele medarbejdergruppen, hvor en ekstern pædagogisk konsulent understøttede, at sprogcentret definerede sin identitet, mål og kerneopgave. I processen blev det klart, at sprogcentret i høj grad ser sit mål som, at de skal give kursisterne et medborgerperspektiv og gennem pædagogiske forløb være et middel at skabe integration og kontakter til omverdenen.

2.3 Beliggenhed, fysiske rammer og faciliteter

Slagelse Sprogcenter har én afdeling beliggende i Slagelse kommune. Sprogcentret ligger på Sct. Pedersgade ca. 10 minutters gang fra Slagelse Station, hvilket gør det let at komme til og fra centret for kursister og lærere.

Sprogcentret har til huse på en tidligere folkeskole, en ældre bygning med undervisning fordelt på 3 etager og 28 store og lyse undervisningslokaler, gode kontorfaciliteter, 3 vejlederkontorer med samtalefaciliteter. Samtlige lokaler har trådløs internetforbindelse, og alle undervisningslokaler har interaktive tavler.

Af selvevalueringen fremgår det desuden, at sprogcentret har bibliotek, opholdsarealer for kursister inde og ude, adgang til lift og specialborde og -stole til kursister med behov for dette. Af interview med lærere fremgår det, at lærerne oplever, at de har gode resurser og lokaler. Der er gode it-faciliteter, højt til loftet, nymalet og undervisningsmiljøvurderingen viser gode resultater. De peger dog på, at der mangler en kursistkantine, og at der kan være behov for mere plads. I forlængelse heraf fortæller ledelsen dog, at sprogcentret låner to lokaler ud til en frivilliggruppe, som har daglig åbningstid i deres kontorlokale, og som til hverdag driver en lille café til gavn for kursisterne.

Tilsynskommunen vurderer, at de fysiske rammer er meget tilfredsstillende, men påpeger ligesom lærerne, at tilgangen til danskuddannelsen i 2014-16 har været øget markant pga. flygtningesituationen, hvilket har sat de fysiske rammer under pres, jf. appendiks A.

2.4 Fleksible undervisningstilbud

Slagelse Sprogcenter beskriver i selvevalueringen, at de blandt andet har afviklet følgende fleksible undervisningstilbud det seneste år:

- Undervisning på Erhvervsakademi Sjælland, Syddansk Universitet og VUC Vestsjælland
- Aftenundervisning mandag-torsdag
- Lørdagsundervisning
- E-learning
- Ene-undervisning af læge ansat i Regionen, virksomhedsleder på lokal virksomhed og medarbejder ved nabokommunes jobcenter.

Af interview med ledelse fremgår det, at det tætte samarbejde med kommunens jobcenter og erhvervsservice fremmer muligheder for at lave fleksible tilbud. Det tætte samarbejde giver kendskab til virksomheder og jobåbninger, så sprogcenteret kan reagere hurtigt på forespørgsler fra jobcentrets virksomhedskonsulenter.

Ledelsen fortæller desuden, at de gør en særlig indsats for at skabe stor fleksibilitet og tilpasse sig kursisternes individuelle behov, hvilket kommunens integrationsafdeling værdsætter. Eksempelvis efterkommer sprogcentret de unges ønske om at komme på hold med andre unge (se afsnit 4.1.2 om særlig tilrettelagte undervisningstilbud). Der er mulighed for at nedskrive en kursists timetal, hvis kursisten har arbejde samtidig med undervisningen. Andre eksempler er at kombinere lørdagsundervisning med aftenundervisning og/eller give kursisterne mulighed for at skifte mellem daghold og aftenhold. Der kan også iværksættes intensiv eneundervisning i kortere perioder og med færre timer for at holde det inden for modultaksten.

Tilsynskommunen vurderer, at Slagelse Sprogcenter tilrettelægger undervisningen yderst tilfredsstillende under hensyn til individuelle behov og arbejdsmæssig situation, jf. appendiks A.

2.5 Omfang af tilbud

Slagelse Sprogcenter angiver i selvevalueringen, at de lever op til lovgivningens krav om et gennemsnitligt omfang svarende til 1,2 årsværk på både DU1, DU2 og DU3.

Det aktuelle antal ugentlige lærerstøttede timer og antal kursister varierer for de forskellige danskuddannelser:

- DU1 har 12 lærerstøttede lektioner og en holdstørrelse på mellem 4 og 14 kursister
- DU2 har 12-15 lærerstøttede lektioner og en holdstørrelse på 10-22 kursister
- DU3 har 15 lærerstøttede lektioner og en holdstørrelse på 10 til 22 kursister.

Sprogcentret har fastlagt timeantallet ud fra flere parametre, de skriver:

> *Dels er det med det angivne timetal muligt ikke udelukkende at have fokus på beståelse af PD1 / PD2 / PD3, men også på forberedelse af kursisterne på videre uddannelse eller arbejde. Timetallet er balanceret således, at kursisterne får mulighed for at anvende og udvikle deres dansksproglige kompetencer tilstrækkeligt til at kunne gøre deres værd gældende. Dels er der med dette timetal mulighed for at nå de faglige mål inden for alle fire delkompetencer af den kommunikative færdighed. (Selvevaluering, Slagelse Sprogcenter)*

2.6 Særlige opgaver og samarbejder, aftalt med den driftsansvarlige kommune

I selvevalueringen beskriver Slagelse Sprogcenter en samarbejdsaftale med Slagelse Kommune, der giver følgende særlige opgaver til sprogcentret:

- Fast tilbud om FVU læsning og matematik på slutmoduler på DU2 og DU3
- Skolekompenserende undervisning i engelsk, matematik og samfundsfag til unge kursister
- Ungehold med undervisning rettet mod unges sproglige behov og ønsker om tilrettelæggelse
- I en periode barselshold for kursister på barsel med børn mellem 1-12 måneder med fokus på vedligeholdelse af dansk, læring om at være mor i Danmark og fællesskab med andre mødre
- Vejleder fra Slagelse Sprogcenter deltager i koordineringsmøder med jobcentrets virksomhedskonsulenter månedligt.

Slagelse Jobcenter har organiseret 345 lokale virksomheder i et partnerskabsaftalesystem, hvor virksomhederne tilslutter sig en aftale helt eller delvist. Aftalerne er tilgængelige og fremgår af en database for jobcenterets medarbejdere og sprogcentrets vejledere. Det giver mulighed for, at Sprogcentrets vejledning hurtigt kan identificere relevante praktikplads for kursisterne for at afprøve fremtidige karriereveje.

Slagelse Sprogcenter har desuden et tæt samarbejde med jobcentrets afdeling for Integration og Netværk. Her holder forstanderen for sprogcentret og leder af Integration og Netværk fx fælles oplæg om integrationsindsatsen i Slagelse Kommune. Sprogcenters forstander og leder af Integration og Netværk mødes to gange månedligt og drøfter behov og tilbud. Derudover er der månedlige møder med ledelsen i Arbejdsmarkedscentret og regelmæssige møder med arbejdsmarkedschefen. Samarbejdet er med til at styrke kendskabet til sprogcentret og dets ydelser udadtil og indadtil.

Af ledelsesinterviewet fremgår det, at der er stort økonomisk og administrativt samarbejde med kommunen, og at Slagelse Sprogcenter særligt samarbejder tæt med jobcentrets virksomhedsservice om en erhvervsrettet indsat. Eksempelvis sidder forstanderen i det lokale arbejdsmarkedsråd med kontakt til faglige organisationer og erhvervsforeninger. En vejleder sidder ugentligt en dag i et ungehus, der er en afdeling af arbejdsmarkedscentret for unge, udlændinge og 15-30 årige borgere. Desuden deltager forstanderen i et uddannelsesråd med gymnasierektorer, direktører fra erhvervsrådene og borgmesteren (læs nærmere om udbyttet af samarbejderne i kapitel 3).

I selvevalueringen fremgår det, at det er Slagelse Sprogcenters vurdering, at der er en klar sammenhæng mellem den driftsansvarlige kommunes integrationsindsats og de forventninger, kommunen har til sprogcentrets virke. I interviewet begrunder ledelsen vurderingen med, at de prioriterer samarbejdet med kommunen og investerer i at kende hinandens arbejdsdeling og nøglepersoner. Det er med til at skabe en helhedsorienteret indsats, hvor beskæftigelse og sprog er hinandens forudsætninger.

3 Eksterne samarbejdspartnere

3.1 Samarbejde med virksomheder

Af selvevalueringen fremgår det, at Slagelse Sprogcenter blandt andet har samarbejdet med følgende virksomheder om besøg eller praktik de seneste 12 måneder:

- Virksomhedsbesøg på Westrup, Frese, Autismecentret Frederik d. II og Slagelse Skadestue
- Praktiksteder på fx Åskov Enterprise, Rema1000 og Bilka

Derudover har de igennem partnerskabsaftalen med Jobcenter Slagelse mulighed for at samarbejde med 345 lokale virksomheder om praktik for sprogcentrets kursister (se afsnit 2.6 for nærmere beskrivelse af aftalen).

3.1.1 Samarbejde med virksomheder – et indsatsområde på Slagelse Sprogcenter

Af selvevalueringen fremgår det, at samarbejdet med virksomheder og yderligere udvikling af det erhvervsrettede perspektiv i undervisningen var den prioriterede udviklingsindsats på Slagelse Sprogcenter i hele 2015.

Slagelse Sprogcenter beskriver i selvevalueringen, at de som led i indsatsen har etableret et målrettet samarbejde med Jobcenter Slagelses virksomhedskonsulenter. Sprogcentret har fast allokeret en vejlederresurse til koordinering og understøttelse af dette samarbejde mellem Jobcenter Slagelse, virksomheder og Slagelse Sprogcenter. Vejlederen, der har fået rollen som aktivitetskoordinator på sprogcentret, mødes en gang om måneden med jobkonsulenter fra integrationsafdelingen og jobcentrets virksomhedskonsulenter. Formålet er løbende at holde hinanden ajour på hinandens ønsker og behov set i forhold til det aktuelle arbejdsmarked.

Ledelse og lærere tilføjer i interviewene, at de videreformidler viden om virksomheder og det lokale arbejdsmarked til aktivitetskoordinatoren. Eksempelvis får forstanderen kendskab til relevante virksomheder og erhvervsmuligheder gennem deltagelse i det lokale arbejdsmarkedsråd – oplysninger som videregives til aktivitetskoordinatoren med henblik på nærmere undersøgelse af konkrete muligheder for fx besøg eller gæstelærer. Ligeledes videregiver lærerne kontaktoplysninger på virksomheder, som de har samarbejdet med på eget initiativ. Aktivitetskoordinatoren samler og systematiserer oplysninger om og erfaringer med virksomheder i en database.

Ledelsen fortæller i interviewet, at formålet med databasen er at gøre overblikket over og adgangen til virksomhederne lettere for lærerne og understøtte et erhvervsrettet perspektiv i undervisningen gennem primært virksomhedsbesøg eller besøg fra virksomheder på sprogcentret. Databasen bliver løbende opdateret og udviklet – ledelsen pointerer, at det er en proces, der tager tid, men som er i gang på sprogcentret.

I nogle tilfælde kan databasen også bruges med henblik på sprogpraktik, derimod er virksomhedspraktik i regi af jobcentret. I forbindelse med sprogpraktik besøger lærerne kursisterne på deres praktiksted, og inddrager viden og erfaringer fra dem i undervisningen. Brugen af sprogpraktik er endnu ikke systematiseret på sprogcentret, det er således forskelligt hvem og hvor mange kursister, der kommer i praktik. Lærerne peger i interviewet på, at de med fordel kunne bruge praktik mere. Erfaringer fra de vellykkede praktikforløb, er, at kursister får succesoplevelser med at anvende sproget i andre kontekster end på sprogcentret, og vender tilbage motiveret for at blive endnu bedre. Til gengæld er der stor villighed og initiativrighed mht. besøg – på virksomheder, men også på uddannelsesinstitutioner og kulturelle institutioner.

Kontakten til virksomheder styrkes gennem samarbejder
Af interviewet med ledelsen fremgår det, at det tættere samarbejde mellem aktivitetskoordinator, jobkonsulenter og virksomhedskonsulenter – og de øvrige kommunale samarbejder forstanderen indgår i – har styrket kontakten til virksomheder.

Men selvom kontakten til virksomheder er styrket, så peger lærere og ledere på i interviewene, at der stadig er potentiale for mere synlighed blandt virksomheder. Ledelsen uddyber, at de jævnligt præsenterer sprogcentret og dets tilbud i forskellige sammenhænge, fx i erhvervsforeningen og på personalemøder, men det er deres erfaring, at virksomhederne selv skal opleve et behov eller en mulighed før de viser interesse. Det er også deres erfaring, at virksomhederne bliver trætte af at få utallige henvendelser fra forskellige aktører, fx erhvervsskoler og integrationsafdelingen, som begge ønsker praktikpladser. Derfor bruger sprogcentret deres netværk og samarbejder, fx virksomhedskonsulenter i kommunen, til at få kontakt til de virksomheder, der gerne vil tage praktikanter eller gøre en social indsats. Ledelsen beskriver det således: "Det er en strategisk overvejelse om ikke at gøre virksomhederne metaltrætte, men at komme ind der, hvor der er åbninger".

3.2 Samarbejde med uddannelsesinstitutioner

Af selvevalueringen fremgår det, at Slagelse Sprogcenter har samarbejdet med Center for Specialundervisning, Syddansk Universitet, Erhvervsakademi Sjælland samt VUC Vestsjælland de seneste 12 måneder.

Derudover fremgår det af ledelses- og lærerinterview, at sprogcentret har et samarbejde med den lokale erhvervsskole om brobygning. Samarbejdet er etableret i forbindelse med sprogcentrets Ungehold som en del af ungeholdenes forløb på sprogcentret. Et andet samarbejde foregår via Ungehuset i Slagelse kommune, hvor en af sprogcentrets vejledere sidder én gang om ugen. Her sidder repræsentanter for alle ungdomsuddannelser klar til at vejlede og hjælpe unge 15-30 årige om fx uddannelse og ledighed. Sprogcentrets vejleder fungerer som ressourceperson i Ungehuset, men det er også stedet, hvor sprogcentret kan skabe relationer og bygge bro til lokale uddannelsesinstitutioner.

Endvidere sidder forstanderen i Slagelse kommunes uddannelsesråd sammen med en række andre relevante aktører på både politisk-, embedsmands- og institutionsniveau. I uddannelsesrådet holder de jævnligt møder og oplæg, og indgår i diverse udviklingsprojekter. Én gang om året bliver der desuden afholdt en stor karriere festival for alle unge i kommunen, hvor sprogcentret også er inddraget via det forum. Således arbejder sprogcentret på både et strategisk og et praktisk samarbejdsniveau.

3.3 Samarbejde med øvrige interessenter

Af selvevalueringen fremgår det, at Slagelse Sprogcenter har samarbejdet med Røde Kors, Frivilliggruppen for flygtninge og indvandrere i Slagelse Kommune, Ungdommens Røde Kors, DFUNK, Slagelse Bibliotek og Slagelse Museum de seneste 12 måneder.

4 Undervisningens indhold og tilrettelæggelse

4.1 Undervisningstilbud tilpasset den enkelte kursists forudsætninger og behov

En vigtig del af tilsynsforpligtelsen handler om at sikre, at sprogcentrene lever op til lovens krav om et relevant og kvalificeret undervisningstilbud, der er tilrettelagt fleksibelt under hensyntagen til kursisternes individuelle forudsætninger og behov. I dette afsnit beskrives Slagelse Sprogcenters praksis for niveauplacering, de særligt tilrettelagte undervisningstilbud samt bredden i tilbuddet som tre centrale parametre på, hvordan Slagelse Sprogcenter arbejder med at tilbyde danskundervisning, der er målrettet den enkelte kursists forudsætninger og behov.

4.1.1 Praksis for niveauplacering

I selvevalueringen beskriver Slagelse sprogcenter deres praksis for niveauplacering af kursister. Niveauplaceringen sker gennem en individuel visitationssamtale og en individuel sprogvurdering.

I den individuelle visitationssamtale tager sprogcentret følgende elementer i betragtning:

- Helbred: Der spørges ind til om der er helbredsmæssige forhold, som vil have betydning for kursistens skolegang på sprogcentret
- Alder: Der spørges til alder i forhold til, hvor lang tid siden det er, at kursisten har gået i skole og i forhold til behov for særlige tilbud, fx ungehold
- Familie-/arbejds-/studieforhold: Der spørges ind til forhold, der kan have indflydelse på kursisternes skolegang, fx i forhold til at lave hjemmearbejde
- Sproglige kompetencer: Der kigges på, om modersmålet er tæt på eller langt fra dansk samt om kursisten har et fremmedsprog.

Den individuelle sprogvurdering foretager sprogcentret ud fra ministeriets visitationsmateriale suppleret med ekstra materiale til visitationen på DU1.

De to elementer i visitationen, den individuelle visitationssamtale og sprogvurdering, udgør således grundlaget for at vurdere det relevante undervisningstilbud til den enkelte kursist. Tilsynskommunen vurderer dette som værende en tilfredsstillende praksis, der til fulde lever op til lovgivningen på området jf. appendiks A.

4.1.2 Særligt tilrettelagte undervisningstilbud

Af selvevalueringen fremgår det, at Slagelse Sprogcenter i løbet af de sidste 12 måneder har udbudt følgende tre særligt tilrettelagte undervisningstilbud til kursister med særlige behov:

- Tilbud om FVU: FVU-Læsning og FVU-matematik tilbydes til alle kursister på slutmoduler på både DU2 og DU3. Der tilbydes FVU-læsning både dag og aften, tilrettelagt således at kursisten både kan deltage i AD/DU-undervisning og FVU-undervisning. FVU-matematik tilbydes to dage om ugen og tilrettelægges også, således at kursisten kan følge både AD/DU og FVU.
- Ungehold: En kombination af danskuddannelse og skolekompenserende undervisning i engelsk, matematik og samfundsfag. Målgruppen er unge kursister mellem 18-25. Formålet er at forberede kursisterne til Prøve i dansk og til fortsat uddannelse eller arbejde. Undervisningen er tilrettelagt som et fuldtidstilbud med 15 lektioner danskuddannelse og 10 lektioner skolekompenserende undervisning. Af ledelsesinterviewet fremgår det, at der er venteliste til ungeholdet. På sprogcentret er der en stor gruppe af unge kursister, der efterspørger undervisning sammen med andre unge.

- Barselshold: Et tilbud til kursister på barsel. Kursisterne kan tage deres barn med, og undervisningen er emnebaseret omkring temaer, der relaterer sig til at være mor i Danmark. Der undervises 3 lektioner to gange ugentligt.

I selvevalueringen understreger sprogcenteret, at de altid imødekommer ønsker om særligt tilrettelagte undervisningstilbud. Som eksempel nævner ledelsen i interviewet oprettelsen af barselsholdet. Barselsholdet blev oprettet på få måneder som en reaktion på, at Slagelse kommune ærgrede sig over de unge kvinder, der gik i stå med undervisningen pga. barsel. Den korte tid fra idé til handling vidner ifølge ledelsen om stor fleksibilitet.

Ledelsen fortæller desuden, at de igennem deres tætte samarbejde med Slagelse kommune og jobcenteret har opbygget en relation præget af tillid og gensidig faglig respekt, som gør det muligt at give kursister særlige individualiserede forløb, hvor behov, der kræver ekstra ressourcer eller understøttelse, tilgodeses. Ledelsen nævner dette som eksempel:

> *Vi har fået en danskuddannelses 1'er igennem en voksenlærlingeuddannelse, som man normalt kræver danskuddannelse 2 og derover til, fordi vi har givet ekstra understøttende danskundervisning og ekstra sprogkompetence og matematikundervisning undervejs i forløbet, så de kunne bestå deres prøver på erhvervsskolen, fordi kommunen har villet betale nogle ekstra timer til det. De der ting, det er der, hvor vores kursister virkelig kan mærke det [tætte samarbejde]. (Interview med ledelsen, Slagelse Sprogcenter)*

Tilsynskommunen vurderer, at sprogcentrets fleksibilitet i forhold til kursister med behov for særligt tilrettelagt undervisning er yderst tilfredsstillende, jf. appendiks A.

4.1.3 Fokus på bredden i undervisningstilbuddet

Sprogcentrene skal som en del af tilsynet beskrive, hvordan de tilrettelægger og gennemfører en danskundervisning, som har den forudsatte bredde i forhold til dansk sprog, kultur og samfund, og som forbereder kursisterne til at klare sig på arbejdsmarkedet, i uddannelse og som samfundsborger.

I selvevalueringen beskriver Slagelse Sprogcenter deres fokus på bredden i undervisningen således:

> *Med udgangspunkt i Slagelse Sprogcenters kerneopgave, hvor sprogcentret "gennem et samfundsrettet læringsmiljø medvirker til, at kursisten lærer dansk og gør sit værd gældende i samfundet" tilrettelægges undervisningen med lærerstøttede timer, som giver mulighed for undervisning både på skolen og i et andet læringsmiljø, fx ved undervisning uden for skolen. På den måde er undervisningen ikke udelukkende test-relateret, men breder sig også ud til samfunds- og kulturforhold, så kursisten forberedes til at kunne klare sig og gøre sit værd gældende som samfundsborger. (Selvevaluering, Slagelse Sprogcenter)*

Af interview med lærere og ledere fremgår det, at den samfundsrettede læring er meget væsentlig for, at kursisterne bliver opfattet som resursepersoner, fx som medborgere, forældre m.m. Eksempelvis giver virksomhedsbesøg på det lokale hospital både erfaringer med arbejdspraksis og en generel viden om at gebærde sig i det danske samfund. Sprogcenteret tager afsæt i en forståelse af "det hele menneske", hvor kulturelle aktiviteter, politik, museumsbesøg og viden om borgerservice og NEM-ID indgår som integrerede dele af undervisningen. Kursisternes aktuelle sproglæringsbehov er udgangspunktet for denne del af undervisningen.

Tilsynskommunen vurderer, at sprogcenterets praksis på området er meget tilfredsstillende, jf. appendiks A.

4.2 Det voksenpædagogiske læringsmiljø

Et vigtigt element i at møde lovgivningens krav om effektiv, fleksibel og individualiseret danskuddannelse er et velfungerende voksenpædagogisk læringsmiljø.

I selvevalueringen beskriver Slagelse Sprogcenter, hvordan de definerer et godt voksenpædagogisk læringsmiljø. Her danner sprogcentrets kerneopgave rammen om deres forståelse – de definerer et godt læringsmiljø som ikke et, men flere miljøer. Det gode læringsmiljø er for dem et miljø, hvor kursisterne får mulighed for at lære og sætte sine kompetencer i spil både på og uden for sprogcentret. Ledelsen uddyber i interviewet: "Det handler om, at flytte meget ud eller at trække det udefra ind". Eksempelvis via besøg hos virksomheder og ture i lokalområdet eller ved at inddrage kursisters arbejdslivserfaringer. Således har sprogcentrets prioriteret indsats om at styrke samarbejdet med virksomheder bl.a. været med til at udvikle de voksenpædagogiske læringsmiljø.

Ifølge ledelsen understøtter de fleksible undervisningstilbud samt de fysiske rammer og faciliteter sprogcentret stiller til rådighed, fx gratis Wi-Fi og brug af bærbare computere, også et godt voksenpædagogisk læringsmiljø.

4.3 Tilrettelæggelse af arbejdsmarkedsrettet dansk

I tilrettelæggelsen af AD skal tilsynskommunen sikre, at udbyderne søger for, at der så vidt muligt tages hensyn til kursisternes aktuelle uddannelses- eller arbejdssituation, således at kursister fra samme uddannelsessituation eller arbejdsplads undervises samlet.

Af selvevalueringen fremgår det, at Slagelse Sprogcenter de seneste 12 måneder har oprettet et enkelt branche- eller virksomhedsrettet AD og/eller DU-hold: En gruppe udenlandske studerende på Erhvervsakademi Sjælland fik undervisning tilpasset de studerendes skema. Undervisningen foregik på Erhvervsakademi Sjælland to gange ugentligt om eftermiddagen.

Den resterende gruppe AD-kursister på Slagelse Sprogcenter er fordelt på og samlæses med ordinære DU-hold. Ledelsen tilføjer i interviewet, at alle ønsker om branche- eller virksomhedsrettede AD-/DU-hold imødekommes.

4.3.1 Arbejdsmarkedsrettet og uddannelsesrettet sprogbrug i undervisningen

I selvevalueringen beskriver Slagelse Sprogcenter, at det er deres vurdering, at alle kursister i udgangspunktet har gavn af et fokus på arbejdsmarkedsrettet og/eller uddannelsesrettet sprogbrug i undervisningen. Sprogcentret skriver:

> *Helt konkret tager vi på Slagelse Sprogcenter udgangspunkt i kerneopgaven og understøtter aktiviteter, der rettet sig mod arbejdsmarkedsrettet og/eller uddannelsesrettet sprogbrug. Det kunne være besøg på virksomheder og institutioner. Et andet eksempel er brobygning for ungehold, hvor sprogpraktik i virksomhed eller brobygningsforløb indgår som en fast del af ungeholdets forløb. Herudover tager vi i undervisningen udgangspunkt i temaerne præsenteret i Undervisningsvejledningen, således at undervisningens temaer giver mulighed for at rette fokus mod arbejde og uddannelse. I samfundsundervisningen som en integreret del af Danskuddannelsen arbejder vi også målrettet med temaerne fra Undervisningsvejledningen helt fra modul 1-6 på alle Danskuddannelser. (Selvevaluering, Slagelse Sprogcenter)*

Lærerne nævner i interviewet nogle konkrete eksempler på, hvordan et godt samarbejde med virksomhederne kan styrke et fokus på arbejdsmarkedsrettet sprogbrug i undervisningen:

> *Jeg har oplevet engang en kursist, der var i praktik i et byggemarked, hvor han kom hjem med en liste fra arbejdsgiveren med produktnavne, han skulle lære at kende, og som han gerne ville have hjælp til af læreren. Jeg blev lykkelig, og ville gerne hjælpe, og det endte med at blive et godt udbytte [af praktikken]. (Interview med lærere, Slagelse Sprogcenter)*

> *Jeg synes også, at sådan en virksomhed som Frese var virkelig gode. Jeg spurgte dem, hvad skal de kunne, når de kommer? De sagde, at de gerne ville have at kursisterne skal kunne læse en konkret instruktion. Det var rart for mig, at få konkret besked om, hvad kursisterne skulle kunne, inden de kom ud i praktikken. (Interview med lærere, Slagelse Sprogcenter)*

Ifølge lærerne er det essentielle i et godt virksomhedssamarbejde gensidig forpligtelse – virksomhederne skal se sprogcentret som en ressource og trække på dem, når det er relevant, og sprogcentret skal bruge virksomhedernes input for i højere grad at kunne have et særligt fokus på arbejdsmarkedsrettet sprogbrug i undervisningen.

I forlængelse heraf peger lærerne på, at det er ressource- og tidskrævende at oparbejde viden om relevant sprogbrug inden for alle brancher. Derfor arbejder lærerne også med fx gråzonesprog, pausesnak og uskrevne regler, som er relevant for deltagelse på arbejdsmarkedet generelt. Ligesom de arbejder med at inddrage billeder og autentisk materiale i undervisningen.

Af ledelsesinterviewet fremgår det, at Slagelse Sprogcenter løbende arbejder på at udvikle kvaliteten af undervisningen, herunder et arbejdsmarkedsrettet og uddannelsesrettet perspektiv. Ledelsen fortæller, at de udfører et såkaldt 'internt pædagogisk tilsyn'. Det indebærer bl.a., at den pædagogiske leder observerer undervisningen på sprogcentret og efterfølgende afholder samtaler med lærerne med henblik på at udvikle undervisningen. Et af fokuspunkterne har været udvikling af det samfundsrettede læringsmiljø i undervisningen.

4.4 Løbende evaluering og udvikling af undervisningen

I selvevalueringen angiver Slagelse Sprogcenter, at de i mindre grad har fælles standarder for undervisernes evaluering af kursisternes oplevelse og tilfredshed med undervisningen på de enkelte hold. Slagelse Sprogcenter uddyber deres svar således: "Ud over den lovpligtige undervisningsmiljøvurdering, der gennemføres mindst hvert tredje år, er der løbende evalueringer på alle hold, men pt. ikke fælles standarder for alle. Fælles standarder for undervisernes evaluering af kursisternes oplevelse og tilfredshed med undervisningen på de enkelte hold er et muligt pædagogisk fokuspunkt for 2017."

I selvevalueringen angiver Slagelse Sprogcenter, at de i nogen grad synliggør elevernes progression mellem modultest på de enkelte hold. Slagelse Sprogcenter uddyber deres svar således: "Kursisternes progression synliggøres ved løbende evalueringer samt ved efterbehandling af testresultater og forberedelse til kommende test. Derudover arbejdes med fælles læringsmål, opstillet lokalt i "modulplaner", som er udarbejdet med udgangspunkt i Undervisningsvejledningen (2006). "

4.4.1 Sprogcentrets fokus på fravær

I selvevalueringen angiver Slagelse Sprogcenter, at de i nogen grad indsamler viden om årsager til fravær og ophør uden afgangsprøve på en systematisk måde. Dette finder bl.a. sted gennem et tæt samarbejde mellem sprogcenterets administration og jobcenteret.

Sprogcentret beskriver, at de har en fast procedure og samarbejdsaftale med jobcentret; lærerne meddeler administrationen, hvis en kursists fravær overstiger et fastsat antal dage. Herefter tager administrationen kontakt til sagsbehandler, og vejleder inddrages om nødvendigt.

Kommunens sagsbehandlere har desuden læseadgang til kursistadministrationssystemet Ludus. Her kan sagsbehandlerne tæt følge kursisters fravær, progression og beståede modultest. For sagsbehandlere fra andre kommuner, der ikke benytter læseadgangen, servicerer sprogcentret disse i det omfang, det ønskes, fx ved at tilsende månedlige fraværslister og antal beståede modultest. Til egen kommunes sagsbehandlere sender sprogcentret også fraværslister for samtlige kursister. Efter hver prøvetermin sender sprogcentret endvidere kopi af eksamensbevis til egen kommune og samarbejdskommuner.

Af ledelsesinterviewet fremgår det, at det er deres vurdering, at sagsbehandlerne sætter pris på at være orienteret omkring kursisternes fravær, prøveresultater, mv.

4.4.2 Prøveresultater

Tilsynskommunen er blevet bedt om at vurdere udvikling og mål i prøveresultaterne i perioden 2014-2016 samt en vurdering af Slagelse Sprogcenters placering i forhold til landsgennemsnittet fra 2015. Tilsynskommunen vurderer, at sprogcentrets resultat er tilfredsstillende, jf. appendiks A.

5 Udvikling af underviserkompetencer

5.1 Kompetenceudvikling og efteruddannelse

Af selvevalueringen fremgår det, at dele af eller hele personalegruppen på Slagelse sprogcenter i skoleåret 2015-2016 har deltaget i følgende eksterne og interne kompetenceudviklende aktiviteter:

Eksterne:
- Censorkonferencer, forberedelse til censorarbejdet i forbindelse med PD
- Modultestseminar
- Infomøder om PD og informationsmøder for eksaminatorer
- Lærerseminar
- LudusWeb seminar om modultest
- FVU temadag
- FVU matematik
- Ordforrådskonference
- Vejledertemadag

Interne:
- Pædagogisk dag om Genrepædagogik v/ Line F. Lorenzen
- Pædagogisk eftermiddag med deltagere fra Slagelse Jobcenter Integration og Netværk, om traumatiserede flygtninge v/ Psykolog Mozhdeh Ghasemiyani
- Pædagogiske dage om hhv. videreudvikling af et samfundsrettet læringsmiljø, lytteforståelse v/ Ph.D. Charlotte Øhrstrøm, det lokale arbejdsmarked og erhvervsuddannelserne efter reformen
- Pædagogisk dag om teamudvikling
- Fonologik og om brug af materialet Fonologik

Af interview med ledelse fremgår det, at sprogcentret prioriterer kompetenceudvikling højt, og at deres fokus på løbende at udvikle undervisningen og opkvalificere lærerne er en af deres styrker. De fokuserer både på, at lærerne løbende kommer på kompetenceudviklende kurser, at der laves efteruddannelsestilbud med kommunen, og at der internt på sprogcentret er mulighed for at lære af hinanden eksempelvis gennem det tidligere beskrevet interne pædagogiske tilsyn.

Ledelsen fortæller, at der afholdes to faglige dage om året for personalegruppen, hvor forskellige emner kan behandles. Ofte har de faglige dage en kobling til omverdenen, og sidst var der bl.a. et samarbejde med kommunens virksomhedsservice, hvor medarbejderne fik kompetencer og kendskab til jobåbninger og virksomheder på det lokale arbejdsmarked. Ledelsen vurderer, at de på sprogcenteret er gode til løbende at invitere oplægsholdere til Slagelse for at holde interne kurser.

5.2 Undervisernes uddannelse

Af selvevalueringen fremgår det, at Slagelse Sprogcenter har 38 undervisere tilknyttet sprogcentret, heraf er 31 fastansatte lærere og 7 tilkaldevikarer.

Alle fastansatte lærere opfylder bekendtgørelsens krav om lærerkvalifikationer. Det er der derimod to af de syv tilkaldevikarer, som ikke gør. De to vikarer er ikke tilmeldt uddannelsen til underviser i dansk som andetsprog for voksne eller godkendt af en skoleansvarlig myndighed som lærer ved dansk som andetsprog for voksne indvandrere før 1. august 1998. Der er tillige ikke søgt eller givet dispensation i den forbindelse.

Af ledelsesinterviewet fremgår det, at forklaringen på dette er, at universiteterne ikke har haft plads på uddannelsen til at optage dem. Ledelsen er opmærksom på, at de to vikarer skal tilmeldes uddannelsen for at opfylde bekendtgørelsens krav om lærerkvalifikationer.

Ledelsen fortæller desuden, at for at tiltrække undervisere til Slagelse Sprogcenter, tilbyder de p.t. at betale uddannelsens tre af fire moduler. Derudover kan alle som er i gang med uddannelsen få lov til at gå på deltid for en periode.

6 Referencer

- Undervisningsministeriet 2014: Vejledning om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (VEJ nr. 9128 af 20.3.2014)
- Undervisningsministeriet 2015: Bekendtgørelse af lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (LBK nr. 722 af 10.6.2015).
- Undervisningsministeriet 2016: Bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (BEK nr. 981 af 28.6.2016)
- Informationsbrev fra Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) af 26. september 2016.

Appendiks A

Vurdering af sprogcentrets praksis fra Slagelse kommune

Skabelon til vurdering af sprogcentrets praksis
Af informationsbrev fra Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) fra 26. september 2016 fremgår det, at SIRI senest 1. december 2016 skal modtage en tilsynsrapport fra den driftsansvarlige kommune[2].

I informationsbrevet har styrelsen bedt om, at rapporten særligt belyser en række punkter inden for områderne:

4 Udviklingen på området siden december 2014
5 Løbende evaluering af undervisningen og dens resultater
6 Kommunens daglige tilsyn med udbyderne af danskuddannelse

I den forbindelse skal EVA bede om, at den driftsansvarlige kommune besvarer spørgsmålene i denne skabelon, som også fremgår af informationsbrevet fra SIRI. Kommunen kan med fordel tage afsæt i sprogcentrets udfyldte grundskabelon, der indgår i modellen for pædagogisk tilsyn udarbejdet af EVA i samarbejdet med de kommunale sprogcentre.

Når denne skabelon udfyldes skal kommunen inddrage personale med pædagogiske kompetencer i dansk som andetsprog for voksne udlændinge i opfølgning og vurdering af undervisningens kvalitet, jf. informationsbrevet fra SIRI.

Besvarelsen skrives direkte i dette dokument, som gemmes under navnet: Skabelon til vurdering_Slagelse Sprogcenter og sendes til projektleder Stine Ny Jensen snj@eva.dk senest 8. november 2016.

[2] Det følger af § 18 i bekendtgørelse nr. 981 af 28. juni 2008 at de driftsansvarlige kommunalbestyrelser hvert andet år skal indsende en rapport til Styrelsen for International Rekruttering og Integration om udviklingen på området.

1 Udviklingen på området siden december 2014

a. Giv en vurdering af udviklingen af den beskæftigelsesrettede danskundervisning siden 2014:

Danskundervisningen på SSC beskæftigelsesrettes fortsat i videst muligt omfang både strukturelt og indholdsmæssigt.
Strukturelt sker det ved, at alle AD-forløb og DU-moduler i 2016 tilbydes på både formiddags-, eftermiddags- og aftenhold, samtidig med at AD/DU2 og AD/DU3 også tilbydes på henholdsvis lørdagshold og individuelle e-uddannelsesforløb, hvilket er en udbygning af fleksible tilbud siden 2014.
Alle ønsker om særligt/individuelt tilrettelagte forløb af beskæftigelsesmæssige hensyn er som tidligere fuldt ud imødekommet med fx eneundervisning og virksomhedsforlagt danskundervisning.
SSC har fornyet sin FVU-driftsoverenskomst for både læsning (og matematik) for også på denne måde at kunne imødekomme behov for beskæftigelsesrettet danskundervisning, som FVU-læsning jo netop skal tage udgangspunkt i. Alle kursister på DU2 og 3 sidste moduler tilbydes helt systematisk supplerende FVU-undervisning på både dag- og aftenhold.
Indholdsmæssigt som beskrevet i foregående punkt samt i Undervisningsvejledning for FVU-læsning.

Samarbejdet med virksomheder samt yderligere udvikling af det beskæftigelsesrettede perspektiv i undervisningen var den prioriterede udviklingsindsats på SSC i hele 2015. Indsatsen blev tilgodeset gennem intern og ekstern kompetenceudvikling af underviserne samt etablering af et målrettet samarbejde med Jobcenter Slagelses virksomheds- og integrationskonsulenter. Sprogcentret har nu fast allokeret en vejlederresurse til koordinering og understøttelse af dette samarbejde mellem virksomheder – Jobcenter/integrationsindsats – SSC, hvilket har betydet en meget tættere og mere beskæftigelsesrettet kontakt mellem lokale virksomheder og SSCs kursister end tidligere.

Udviklingen af den beskæftigelsesrettede undervisning siden 2014 vurderes meget tilfredsstillende.

2 Løbende evaluering af undervisningen og dens resultater

a. Giv en vurdering af udvikling og mål i prøveresultaterne i perioden 2014-2016 samt en vurdering af sprogcenterets placering i forhold til landsgennemsnittet, jf. årsrapporten 2015 om aktiviteten hos udbydere af danskuddannelse for voksne udlændinge m.fl., særligt tabel 18 og bilagstabellerne C5.1-C5.2 vedr. de ikke-selvstuderende kursister http://integrationsbarometer.dk/tal-og-analyser/filer-tal-og-analyser/danskuddannelserne-filer/arsstatistikken-2015-danskuddannelserne/view

Herunder ses udviklingen i prøveresultater fra 2014-2015 (Kilde: Slagelse Sprogcenter)

Beståelse og karaktergnsn		PD1		PD2		PD3	
		best. %	karakter gns	best. %	karakter gns	best. %	karakter gns
2014	maj/juni	100%	5,7	100%	6,0	100%	6,3
	nov/dec	100%	5,7	100%	6,8	88,9%	5,7
2015	maj/juni	75%	3,1	97,4%	6,9	78,3%	4,3
	nov/dec	100%	9,0	100%	6,8	100%	5,3
2016	maj/juni	91,7%	8,1	100%	6,9	83,3%	4,5

2015	Landsgennemsnit		Slagelse Sprogcenter	
	Beståelses-pct.	Karaktergns.	Beståelsespct.	Karaktergns.
PD1	95,1	6,3	87,5	6,1
PD2	98,7	7,0	98,7	6,9
PD3	96,0	6,8	89,2	4,9

Herudover kan det oplyses, at Slagelse Sprogcenter i nov/dec teminen 2015 for alle tre danskuddannelser havde 100% beståelsesprocent for ikke-selvstuderende. Karaktergennemsnittet for PD1 var 9,0 PD2 6,8 og PD3 5,3.

Placeringen skal sættes i forhold til øvrige mål på integrationsområdet, hvor Slagelse Kommune siden 2014 har placeret sig blandt landets bedste kommuner i forhold til at få integrationsborgere i ordinært job og uddannelse. Kommunen har ikke sanktionsmuligheder over for selvforsørgende borgere ved manglende fremmøde og gennemførsel af Danskuddannelsen, hvilket må forventes afspejlet i beståelsesprocent og karaktergennemsnit.

På den baggrund ses resultaterne som relevant tilfredsstillende.

b. Beskriv, hvordan kommunen sikrer, at danskundervisningen har den forudsatte bredde i forhold til dansk sprog, kultur og samfund, der skal forberede kursisterne til at klare sig på arbejdsmarkedet, i uddannelse og som samfundsborger og ikke alene er modultestsforberedende undervisning og giv i forbindelse hermed en vurdering af sprogcenterets praksis:

Med udgangspunkt i Slagelse Sprogcenters kerneopgave, hvor sprogcentret "gennem et samfundsrettet læringsmiljø medvirker til, at kursisten lærer dansk og gør sit værd gældende i samfundet" tilrettelægges undervisningen med lærerstøttede timer, som giver mulighed for undervisning både på skolen og i et andet læringsmiljø, fx ved undervisning uden for skolen. På den måde er undervisningen ikke udelukkende test-relateret, men breder sig også ud til samfunds- og kulturforhold, så kursisten forberedes til at kunne klare sig og gøre sit værd gældende som samfundsborger. ***Sprogcenterets praksis på området vurderes meget tilfredsstillende.***

c. Giv en beskrivelse af kommunens eventuelle dialog med sprogcenteret om uddannelsesbekendtgørelsens mål, indhold og tilrettelæggelse:
Slagelse Sprogcenters forstander og Leder af Integration og Netværk i Arbejdsmarkedscentret holder møde 2 gange månedligt i forhold til behov og tilbud, hvor uddannelsesbekendtgørelsens mål samt indhold og tilrettelæggelse indgår. Derudover er der månedlige møder med hele ledergruppen i Arbejdsmarkedscentret samt regelmæssige dialogmøder med Arbejdsmarkedschefen. ***Samarbejdet vurderes meget tilfredsstillende.***

d. **Giv en beskrivelse af kommunens tiltag i forhold til at effektstyre undervisningen i forhold til uddannelsesbekendtgørelsens mål og indhold:**
Kommunen følger Sprogcentrets aktiviteter og økonomi tæt ved løbende kontakt samt halvårlige indberetninger af status og resultater til det faglige udvalg. Desuden foretages årlig godkendelse af de omkostningsbaserede modultakster.

3 Kommunens daglige tilsyn med udbyderne af danskuddannelse

a. **Giv en vurdering af de fysiske rammer og beliggenhed for undervisningen:**
Sct. Pedersgade 18, 4200 Slagelse. Skolebygning indrettet med moderne klasseværelser, der alle har Smartboard som standard. Høj standard af borde og stole. Mulighed for specialstole og-borde ved kursistbehov. Liftadgang til stueetage. Opholdsarealer inde og ude. Tæt på offentlig transport. ***Fysiske rammer ift. placering og under-***

visningslokaler vurderes meget tilfredsstillende, men opmærksomhed på at tilgangen til Danskuddannelse er øget markant med flygtningesituationen 2014-2016, hvilket har sat de fysiske rammer under pres.

b. **Giv en vurdering af undervisningstilbuddets fleksibilitet i forhold til tid, placering og indhold for at fremme kursistens beskæftigelse, aktivering og uddannelse:**
Undervisning formiddag, eftermiddag, aftenundervisning mandag til torsdag samt lørdag. Desuden undervisning på Erhvervsakademi Sjælland, Syddansk Universitet, VUC Vestsjælland, e-learning, FVU læsning og matematik, ene-undervisning af læge ansat i Regionen, virksomhedsleder på lokal virksomhed, medarbejder ved nabokommunes jobcenter. ***Undervisning kan altid tilrettelægges under hensyn til individuelle behov og arbejdsmæssige situation, hvilet er yderst tilfredsstillende****.*

c. Giv en vurdering af, hvilket timetal kursister på henholdsvis Danskuddannelse 1, Danskuddannelse 2 og Danskuddannelse 3 tilbydes, samt en begrundelse for det valgte timetal:
DU1: 12 lærerstøttede lektioner ugentligt. Holdstørrelse: 4-14 kursister, gennemsnit på 8
DU2: 12-15 lærerstøttede lektioner ugentligt. Holdstørrelse: 10-22 kursister, gennemsnit på 15
DU3: 15 lærerstøttede lektioner ugentligt. Holdstørrelse: 10-22 kursister, gennemsnit på 15
AD kursister undervises på DU hold.
Timetallet på de enkelte danskuddannelser er fastlagt ud fra flere parametre. Dels er det med det angivne timetal muligt ikke udelukkende at have fokus på beståelse af PD1 / PD2 / PD3, men også på forberedelse af kursisterne på videre uddannelse eller arbejde. ***Timetallet er balanceret således at kursisterne får mulighed for at anvende og udvikle deres dansksproglige kompetencer tilstrækkeligt til at kunne gøre deres værd gældende. Dels er der med dette timetal mulighed for at nå de faglige mål inden for alle fire delkompetencer af den kommunikative færdighed.***

d. **Giv en vurdering af sprogcentrets niveauplacering af kursisterne i forhold til den enkeltes forudsætninger og behov, aktuelle dansksproglige niveau og mål med danskuddannelsen:**
Inden kursisten starter undervisning, indkaldes kursisten til en samtale hos en af vores 3 vejledere. Samtalen består af en individuel visitationssamtale og en individuel sprogvurdering.
Sprogvurderingen foretages ud fra ministeriets visitationsmateriale suppleret med ekstra materiale til visitationen på DU1.
Den individuelle visitationssamtale tager bl.a. følgende elementer i betragtning:
Helbred: Der spørges ind til om der er helbredsmæssige forhold, som vil have betydning for kursistens skolegang på sprogcentret.
Alder: Der spørges til alder i forhold til hvor lang tid siden, det er, at kursisten har gået i skole og i forhold til behov for særlige tilbud, fx ungehold.
Familie-/arbejds-/studieforhold: Der spørges ind til forhold, der kan have indflydelse på kursisternes skolegang, fx i forhold til at lave hjemmearbejde.
Sproglige kompetencer: Der kigges her på, om modersmålet er tæt på eller langt fra dansk samt om kursisten har et fremmedsprog.
De to delelementer i visitationen; sprogvurdering og individuel visitationssamtale udgør grundlaget for det aktuelle undervisningstilbud til den enkelte kursist.
Niveauindplaceringen lever til fulde op til lovgivningen på området.

e. **Giv en vurdering af sprogcenterets tilbud til kursister med særlige behov på grund af fysisk eller psykisk handicap**:
Kursister med fysisk eller psykisk handicap tilbydes danskuddannelse i henhold til danskuddannelsesloven. I forhold til test og prøver er der mulighed for dispensation vurderet i hvert individuelt tilfælde. Sprogcentret har liftadgang til stueetagen. Konkret har Sprogcentret inden for de seneste 12 måneder undervist en kursist i hjemmet med efterfølgende indslusning på ordinært hold. ***Fleksibiliteten i forhold til kursister/borgere med behov for individuelt tilrettelagt undervisning er yderst tilfredsstillende.***

Med venlig hilsen,

Helle Sofie Dedenroth Larsen,
Leder af Integrationsindsatsen
Slagelse Kommune

Appendiks B

Observation af undervisning på Slagelse Sprogcenter

KOMMUNALE SPROGCENTRE

Rapport

Observation af undervisning ved det kommunale pædagogiske tilsyn 2016

Sprogcenter	**Slagelse Sprogcenter**
Dato for tilsyn	Mandag den 31. oktober og mandag den 7. november 2016
Tidsinterval	Undervisning observeret i tidsrummet 10.15-18.30
Afdelinger	Sct. Pedersgade 18, Slagelse
Tilsynsførende **Navn og stilling**	Jane Normann Jørgensen Faglig Ansvarlig, Center for Dansk og Integration, Køge

Tilsynet er foretaget ud fra en aftale mellem de kommunale sprogcentre om en tilsynscirkel, der kan danne rammen om en beskrivelse af skolens pædagogiske praksis.

Det er hensigten at afdække sprogcentrets viden og de færdigheder, det kræver at udfolde en undervisning af høj kvalitet sammen med brug af pædagogiske virkemidler herunder også de fysiske rammer.

Introduktion

Det pædagogiske tilsyn udgør en mindre del af det samlede tilsyn, og har været tilrettelagt over to dage med besøg på i alt 8 hold med et forløb på 45 minutter pr. besøg. Besøgene er fordelt på alle tre danskuddannelser på forskellige niveauer. Der har været aflagt besøg på både dag- og aftenhold. Besøgene var fordelt på 3 Danskuddannelse 1 hold, hvoraf et hold havde status: langsom progression, 2 Danskuddannelse 2 hold og 2 Danskuddannelse 3 hold. På holdene var både DU kursister og kursister, der modtager arbejdsmarkedsrettet danskundervisning.

Det må bemærkes, at det er en vurdering med udvalgte pædagogiske og didaktiske opmærksomhedspunkter, og selv om det er tilstræbt, at tilsynsførende har en stærk faglighed inden for voksenpædagogik og dansk som andetsprog, vil der være usikkerhedselementer i vurderingen, da der er tale om en stikprøve, og det er et begrænset udsnit af undervisningen, den tilsynsførende ser.

Aktiviteter og Organisering

Indtrykket fra observationerne var, at der generelt var et højt fagligt niveau i undervisningen, og at undervisningsaktiviteterne var relevante og svarede til modulet.

Her var bl.a. eksempel på kursist-kursist samarbejde om spørgsmål/svar kombinationer, gruppearbejde (4-6 personer) om internetopgaver, lærerstyret undervisning af grammatik i forbindelse med skriftlige opgaver, samtaler både kursisterne imellem og kursist-lærer samt udtaleundervisning og alfabetiseringsopgaver ved Smartboardet. Det var varierende, hvor lang tid hver aktivitet strakte sig over, men hver aktivitet syntes planlagt fra undervisers side. Der blev iagttaget stor kursistaktivitet i klasserne, og kursisterne udtrykte tilfredshed med de forskellige arbejdsformer.

Alle aktiviteter var i overensstemmelse med modulkravene til relevante modul. Der var desuden fokus på undervisningsdifferentiering, således at alle blev udfordret i sprogindlæringen.

Læringsmål

Læringsmål som naturligt styrer lærerens valg af undervisningens indhold, forløb og aktiviteter var i overensstemmelse med holdenes niveauer, og aktiviteterne understøttede målet; fx automatisering af at kunne stille spørgsmål og at kunne skrive en kort tekst. Der sås desuden en stor produktion af lærerfremstillet undervisningsmateriale, der var målrettet de enkelte aktiviteter

Pædagogik

Der blev observeret såvel taskbaseret undervisning, eksempler på cooperative learning og kursistcentreret læring. Der var desuden generelt stor fokus på at inddrage kursisternes egne ressourcer.

Relationer

Der var en absolut ligeværdig relation mellem lærere og kursister med en klar rollefordeling, som var tydelig for alle. Det fremgik ved observationerne, at kursister og lærere trives og har det godt, hvilket naturligt fremmer kvaliteten i undervisningen og dermed indlæringen. Såvel kursister som lærere synes at have stort engagement i det daglige arbejde.

Anvendelse af IT

Der er computere til rådighed i alle besøgte lokaler, og der anvendes bærbare computere og Ipads i klassesæt. Der er ligeledes Smartboards i alle lokaler. De bærbare pc'er var fx i brug som klassesæt i forbindelse med en Internetopgave, og der sås eksempler på opgaver udarbejdet specielt til Smartboardet, og at Smartboardet blev brugt som tavle. Det er tilsynets indtryk, at alle hjælpemidler anvendes, hvor det findes relevant i forhold til aktiviteter og læringsmål

Læringsmiljø

Slagelse Sprogcenter har lokaler af forskellig størrelse, men alle lokaler er store, lyse og velindrettede. Der er eksempler på forskellige bordopstillinger, og der vil kunne tilpasses til diverse undervisningsaktiviteter

Refleksionsspørgsmål

Jvf. ovennævnte fokuspunkter kan flg. refleksionsspørgsmål overvejes

- Hvordan kan man styrke sammenhængen mellem den teoretiske grammatikundervisning og det kommunikative sprog,
- Ville de store, flotte og lyse lokaler kunne anvendes i andre læringsmiljøer?
- Kan man inddrage it-mulighederne i fx læseindlæring og udtaleundervisning.

Konklusion: Tilsynet oplever, at Slagelse Sprogcenter fremstår som en professionel og kvalitetsbevidst uddannelsesinstitution, som ubetinget lever op til kravene til en velfungerende udbyder af dansk som andetsprog, hvor værdierne respekt, åbenhed og venlighed er vigtige faktorer.